והוינן בה כו'. דקא ס"ד זימנין דהכס לא בא עד לאחר בין השמשות כגון שהשכה לו בתוך התחום שבאותו מקום בית המדרש או בתוך ד' אלפים והוא מכיר אילן או גדר לסוף אלפים למקום שהשכה לו ואמר שביתתי תחתיו דיכול להלך משהשכה ד' אלפים אמות כדאמר בעירובין (דף מט:) הלך היכא דבשעת קניית עירוב לא אתי חכם להוא אתרא והדר אתא מי יימר דקנה ההוא עירוב למפרע דלמא חכם בין השמשות לא היה דעתו לבא לכאן אי לא שמכינן לבריריה לומר הוברר דלרוח זה היה חכם עתיד לבא וזה התנה דלמקום שיבא החכם יהא עירובו קונה למפרע: וא"ר יוחנן גרסינן: **וכבר בא חכם.** הא דאמר רבי יהודה אם בא חכם למזרח וכו' דעל חכם יכול להתנות, בשכבר בא קודם בין השמשות עסקינן אך זה איני יודע לאיזה רוח בא וקאמר לאותו רוח שבא לו יהא עירובי קונה דאין קנייתו על ידי בריריה אלא קנייה ודאית ולמחר בלוי מילתא בעלמא הוא דלרוח שיבא זה שהיה בו החכם קנה עירובו, ומדאצטריך ר' יוחנן לאוקמה בשכבר בא חכם ש"מ ליה בריריה ואפ' בתחומין דרבנן: **אלא לעולם לא תיפוך.** ורבי אושעיא הוא דאמר יש בריריה, ודקשיא לך לעיל את הפתחים מכאן ולהבא: **בדאורייתא.** כגון עומאת מת ליה בריריה ודרך יציאתה הלכה למשה מסיני כדאמרי' בסוכה (דף ו.) דהלכות עומאה הכי גמירי להו: **אבל בדרבנן.** כגון תחומין ליה: **שור של פסח.** שמפסח שוורים למכור: **הרי הוא כרגלי כל אדם.** אפי' בן עיר החכם שבא לכאן מקומו דכיון דאורחיה לזבוניה, מתמול אוקמיה ברשותיה דמאן דאתי למחר וזבין ליה: **שור של רועה.** אדם שמגדל בהמות שלו ופעמים שמוכר מהן לשכיניו ומכיריו: **הרי הוא כרגלי אנשי אותה העיר.** אלפים אמה לכל רוח ואפילו עירב רועה זה ד' אלפים אמה לרוח אחת אינו מעכב על אחד מבני אותה העיר שלקחו הימנו ביו"ט מלהוליכו לרוח שכנגדה אלפים דמתמול אוקמיה ברשות בני העיר לפי שרגילין ליקח הימנו אבל כרגלי בני עיר אחרת לא דאין לרועה שם סותר בהמות כמו פעם שיכיריהו בני עיר אחרת ליקח הימנו: **פשיטא.** דכי שאלו מבעוד יום ברשותיה קאי: **קמ"ל כו'.** "והבואל" דקא תני בדברים בעלמא ולא משך מבעוד יום וקמ"ל כיון דאסמכיה, ברשותי' אוקמיה: **כיון"ש הרי הוא כרגלי הפשפיל פשיטא.** כיון דריסא בדבורת בעלמא מוקמינן וסיפא מי הכי איתא דאפילו דבורת לא הוה אלא ביו"ט: **מימר אמר.** הא משאיל: **דלמא.** כיון דלא אתי ואמר לי, אימים אחריינא אשכח: **כי פליג רבי אבא.** כשרלה לעצות לו כשהיה בדרך אמר תפלה זו: **יהא רעוא.** כי אמטי להתם: **אימא מילתא.** דשמעתתא: **דאתקבל.** לחכמי המקום שלא אבוא: **כי פליג.** כלומר כי מטא לתם: **אתאי.** כרגלי שתיהן לבטל איסור תחומין דמים ומלח דזוטרי לגבי טיסה דנפיסא: **אמר להו רבי אבא.** ומשום דחלקה של זו מועטו בה יאבד שמה מלקרות על עיסה זו וכי מי שנתערב לו כו' יאכל הלה זה שהרוב שלו: וחדי

והוינן בה מ"ש לכאן ולכאן דלא דאין בריריה, מזרח ומערב נמי אין בריריה ואא"ר יוחנן וכבר בא חכם אלמא ליתיה לר' יוחנן בריריה? אלא לעולם לא תיפוך יובי ליתיה לרבי אושעיא בריריה בדאורייתא אבל בדרבנן אית ליה, דרש מר זוטרא הלכה כרבי אושעיא אמר שמואל שור של פסח הרי הוא כרגלי כל אדם שור של רועה הרי הוא כרגלי אותה העיר: השואל כלי מחבירו מערב יום טוב אף על פי שלא נתנו לו אלא ביו"ט הרי הוא כרגלי השואל: ביו"ט כרגלי המשאיל: פשיטא: לא צריכא דרגיל ושאיל מיניה מהו דתימא דלא קא מוקים ליה, קמ"ל מ"מ אמר דלמא משכח איניש אחרינא ואזיל ושאיל מיניה: וכן האשה ששאלה מחברתה: כי סליק רבי אבא אמר: יהא רעוא דאימא מלתא דתתקבל כי סליק אשבחיה לר' יוחנן ורבי חנינא בר פפי ור' זירא ואמרי לה ר' אבהו ור' שמעון בן פזי ור' יצחק נפחא אתאי וקאמרי אמא, ולבטיל מים ומלח לגבי עיסה? אמר להו ר' אבא הרי

ואמר רבי יוחנן וכבר בא חכם אלמא ליתיה לר' יוחנן בריריה. ואי"ת ליעבי ליה דיש חלוק בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים לכאן ולכאן לא משום דתולה בדעת עצמו אבל למזרח ולמערב דתולה בדעת החכם אית ליה בריריה וי"ל דר' יוחנן סבר דאין חלוק בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים והא דקאמר מ"ש הייתו ר' יוחנן דקאמר הכי כדי לבא לתרץ שכבר בא חכם וכי האי גונא אשכחינא (*בנבא בתרא) דקאמר וכמה אמר ר' יצחק וכו' והיינו מילתיה דר' יצחק וא"ת מאי פריך מדתני אין לרבי יוחנן הא ע"כ נ"ל דלרבי יוחנן אית ליה בריריה לר' יהודה דסבר ליה דאין חלוק בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים דהכי אמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין דף לו:וסס) דקאמר התם מתנה אדם על שני דברים כו' ר' יהודה אומר אם היה אחד מהם רבו ילך אחר רבו ואם היו שניהם רבותיו למקום שירצה ילך דאית ליה בריריה וקאמר עלה בגמרא ליתא לתתני' מדתני אין ופריך אדרבה ליתא לדאין מקמיה מתני' דמתנה אדם על ערובו ומשני התם משום דתניא הלוקח יין מבין הכותים פי' מסיים ליה לדתנא אין כמי אחד מקמי דתני כו' והקשה ר"י התם אדרבה ליתא לדאין והוא דהלוקח דלית להו בריריה משום דתנן בפרק מי שאחזו (נימין דף עג.) מה היא באותן הימים הרי היא כאשת איש לכל דבריה ולכי מייתי הוי גיטא [ודייקינן מינה דאית ליה לר"י בריריה] והכי נמי בעה"ב שאמר מה שלקחו עניים היום יהא הפקר אלמא טולהו הני מתני' אית להו בריריה לר"י וא"כ אמי דתני מקמי תנא ומשני לעולם ליתא לדאין דכולהו מתניתין אירי בתולה בדעת אחרים ומשום הכא אית להו בריריה אבל אין מיירי בתולה בדעת עצמו ואם כן לר' יוחנן דלית ליה הך חילוק על כרחך אית ליה דליתא לדאין מקמי הך תנא מתני' ומאי פריך לר' יוחנן ומאי משום דבעי לתרץ לעולם לא תיפוך הקשה קושיא קלה אע"ג דשמא לר' יוחנן לית ליה דאין עוד תירץ הר"ר שמשון משא"מ דאפי' ליתא לדאין דר' יהודה לא אמרה מ"מ חד תנא מעלמא אמרא ולכך מייתי הר"ר יוחנן הבריתא שכבר בא חכם כו' ואם כן פריך שפיר:

ולבטיל מים ומלח לגבי עיסה. פרש"י הואיל ועיסה נפיסא ותימה הא הוי דבר שיש לו מתירין אחרי באלף לא בטיל וי"ל דה"מ מין במינו אבל מין בשאינו מינו כי הכא בטל שפיר והכי מפרש בהדיא בירושלמי ועוד דלא דמי לשאר איסורים דהדבר תלוי בטעם אבל הכא איסור תחומין תלוי בשם בעלים על החפץ ובכאן שם בעל העיסה עליה ולא שם בעלת המים והמלח ולכך יש לו להתבטל אע"ג דיהיב טעמא ולא בטל בשאר איסורים ורבי אבא מהדר להו דאין שם בעלת המים והמלח בטל מכאן כמו שאין שם בעל הקב בטל בעשרה קבין דנפיסי:

הרי

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ה מהל' יו"ט הל' כ:
לו ב מיי' שם הל' טו טוש"ע א"ח סי' תס"ו סעי' ו:
לז ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
ד"ה מזרח ומערב
לח ד הו מיי' שם הל' יז טוש"ע שם סעי' יח:

רבינו הננאל

כאחד אלא אם כא חכם למזרח עירובי כו'. ומקשינן עלה ס"ש לכאן (מכאן) [ולכאן] דלא דאין בריריה למזרח ומערב נמי אין בריריה [ופריק ר' יוחנן לעולם אין בריריה] ואמה אם בא חכם למזרח עירובי למערב משום שכבר בא חכם. וחזרני לעולם לא תיפוך. ור' אושעיא הוא דאית ליה בריריה. ויכי אית ליה בריריה בדרבנן אבל בדאורייתא לית ליה. דרש מר זוטרא הלכה כר' אושעיא. אמר שמואל שור של פסח שהפסו ביו"ט הרי הוא כרגלי כל אדם. משום דאית ליה קלא וכל איניש דעתיה עילויה מאתמול. אבל שור של רעי *) כרגלי אנשי אותה העיר: השואל כלי מחבריו מערב יו"ט. אע"פ שלא נתנו לו אלא ביום טוב הרי הוא כרגלי. אבל השואל ביו"ט הרי הוא כרגלי המשאיל ואע"ג דרגיל השואל מיניה תדיר ולא אפרינן כמאן דמשאיל ליה מעיו"ט דמי. **) וכולן ברשותא דמשאיל קנו שביתה הרי הן כרגלי המשאיל ואין רשות לשואל (להלך) [להוליך הכלי] אלא במקום שמותר למשאיל לילך: האשה ששאלה מחברתה חבלין ומים לעיסתה הרי הן כרגלי שתיהן. ר' יהודה פוסר בים. פפני שאין בהן ממש. אשכרינהו ר' אבא לדבנן דיתבי וקא הוו בתניתין וקאמרי ולבטלו מים ומלח לגבי העיסה כי היא הדיב אמר להו ר' אבא

*) גי' רבינו שור של רעי הרי הוא כרגלי אותה העיר [וכ"ה הגי' בר' המאירי ז"ל כאן] והוא מלשון המקרא במלכים א' ט' ועכרים בקר רעי.
**) אולי צ"ל וכל כרשותא דשואל קני שביתה קמ"ל דהרי הן כרגלי המשאיל וסי'.

נוסח א קבירת תחומ' של כלי בהשאלה

נוסח (דפלס.) בא תחומ' של האשה שתתנה מים ומלח מעכבת שאלת האפתה: אמר לא בלולה? מבנה

△▽ כדי לדקוק אחרי ה' בבנים - אלו שדלו אות השאלה ור' אבא (ובהגלים אחרים) שמנסים להשיב